

27 Afstemming (22) Eenendertig argumenten contra de slimme ziel

In gesprek met het gezonde, conceptueel en kennisgerichte verstand

Harrie Regtering¹

18082023

Vanaf aflevering (13) 'Het model van de slimme ziel' worden aan de ziel enkele kenmerken toegeschreven:

- De ziel is 'ons beste verzinsel' en brengt als regulatief idee een veelheid aan ervaringsgegevens tot een systematische eenheid;
- Het basismodel is de ziel opgevat als de *vorm* van mens-zijn (Aristoteles) met een reeks biologische tot en met spirituele functies (vegetatief; strevend; berekenend; theoretisch);
- Als vorm (ziel) van mens-zijn is de *potentie* te onderscheiden van de *realisatie* (werking) en hoe dichter die twee bij elkaar liggen, hoe voortreffelijker (kwaliteit) de mens maar hoe verder ze uit elkaar liggen hoe verwoestender voor zichzelf en al het andere;
- De ontwikkeling van de ziel gebeurt via klaarliggende culturele 'kleren' en via 'laadpalen van interne motivatie' in de omgeving;
- In het taalgebruik zijn de woorden *tussen* mensen te onderscheiden van de woorden *van de* ziel (verschil tussen de buitenplaats en de binnenplaats).

Elke aflevering over de slimme ziel verdient minstens één contra argument. Onderstaande volgorde is willekeurig. Kijk per aflevering welk(e) contra argument(en) daarbij past (passen).

Aanvulling en verbetering van de contra argumenten wordt uiteraard op prijs gesteld.

1. Het woord 'verzinsel' zegt al alles: de ziel bestaat niet en met verzinsels valt niet te redeneren.
2. De ziel hoort bij een magisch-mythisch ontwikkelstadium van mens en cultuur en heeft geen functie meer in een technisch-wetenschappelijk tijdperk. Daarin nemen drones, robots en andere intelligente devices en programma's zijn functie over.
3. Het resultaat van filosofie beoefening aan de hand van de ziel is vergelijkbaar met het beklimmen van een steile berg op rolschaatsen: je haalt de top niet.
4. Is de ziel een mengsel van Plato, Aristoteles, Plotinus, Thomas van Aquino aangevuld met wat Descartes en Spinoza, Kant, Hegel, een soort objectief idealisme à la Dilthey en Nussbaum? Met een snuifje Oosterse filosofie? Tot? – het blijft onduidelijk wat de ziel is.
5. Zelfs met de meest vooruitgeschreden imaging technieken is er nog nooit een scan van de ziel gemaakt, laat staan de ziel zelf zichtbaar gemaakt.

¹ regte061@planet.nl; www.watiknietbegrijp.nl

6. De (slimme) ziel is empirisch niet aantoonbaar en nooit aangetoond. Niet door het zich in de kennis tonende en tegelijk zichzelf dragende 'zelf', onderweg naar het doel van leven. En ook niet door de ziel zoals opgevat door Aristoteles vanuit een verenigd biologisch en spiritueel perspectief te zien. Noch is een wiskundig bewijs geleverd voor het bestaan.
7. De ziel in de opvatting van Aristoteles als vorm van mens-zijn, als een te realiseren potentie, is conceptueel in de bewustzijnsfilosofische traditie veel te vatbaar voor allerlei erin te plempen ideeën en inhouden – selecteert niet.
8. Dat de ziel (vorm van mens-zijn) pas na oorzaak te zijn van catastrofe na catastrofe in overeenstemming komt met die potentie en vorm van zichzelf én van de natuur is illusie.
9. Eveneens dat de ziel gaat inzien dat het de potentie van de vorm zelf van de natuur moet realiseren (en niet die van een eraan toegekend belang vanuit een woekering in de eigen ziel).
10. De slimme ziel, toegesneden op de huidige tijd en complexe milieuproblemen, maakt de indruk van 'spiritueel groenisme': het geloof dat de potentie en de vorm van de natuur – via tot inzicht komende mensen - herstelt wat mensen eraan vernietigen.
11. De slimme ziel is uitdrukking van zelfoverschatting van de feitelijke capaciteiten van kleine zielen die rationeel doen maar blind, dom en doof gevangen blijven in de begeerte

'This Gigantomachia will doubtless continue, as each generation struggles to find its way through the jungles of metaphysical speculations, and religious and scientific myth-making about human nature' (Hacker, *Human Nature: The Categorical Framework*, 2010, 28).
12. Wie niks of te weinig weet of technisch kan gaat speculatief denken en verzint de ziel om dat denken gewicht te geven.
13. Mensen zijn materie en atomen en volgen wetten waar hun bewustzijn nooit een adequaat begrip van zal kunnen hebben – maar ze blijven het proberen.
14. De slimme ziel bestaat alleen als je uitgaat van een 5% regel: de slimme ziel zie je alleen als je voorbij de 95% mensen in ellende kijkt.
15. De indeling van de ziel (van biologisch tot spiritueel) spoort niet met actuele inzichten uit de neurologie, hersenonderzoek, AI, taalwetenschap, fysica etc.
16. De moderne wetenschap (wiskundige modellen, experimenten, interventies etc.) maakt geen gebruik van de ziel, zelfs niet metaforisch.
17. Alles wat de ziel geacht wordt te kunnen – denken, verlangen, liefhebben - houdt op als de hersenen uitvallen.
18. De ziel is de talige uitdrukking van de waan van een disfunctioneel brein in een complexe, chaotische omgeving.

19. Mensen denken en handelen niet zoals je op grond van de slimme ziel verwacht en de soort is geen metafysisch dier.
20. Je kunt bij de grote en kleinere vraagstukken beter gaan procederen aan de hand van gemeten feiten dan over de ziel als principe beginnen die eigenlijk in beslissingen over dergelijke problemen vertrekpunt zou moeten zijn.
21. Een zielsverhuizing naar een andere, meer verlichte en verbonden, minder uit fragmentatie en vervreemding bestaande, algemene toestand van zijn is nog nooit feitelijk geregistreerd.
22. *Ataraxie* (zielerust) is terecht uit taal verwijderd, je hebt er niks aan en kunt er niks mee.
23. Als de ziel kenmerk is van de kwaliteit van mens-zijn is de omslag vanuit kwantiteit nog nooit afdoende behandeld (Cassirer?)
24. Ze zeggen dat de menselijke ziel een donker woud is, een giftige slang, een reus op lemen voeten. '() the deepest depths are dark and shifting and elusive'.
25. Filosoferen aan de hand van de ziel maakt vier paralogische redeneerfouten merkte Kant al terecht op in de *Kritik der reinen Vernunft*: 1 dat de ziel een substantie is 2 dat de ziel enkelvoudig is 3 dat de ziel onveranderlijk is op verschillende tijdstippen 4 dat de ziel alleen van zichzelf bewust is en de andere dingen alleen als representaties ziet. (*Oxford Dictionary of Philosophy*, Blackburn)
 'Nur durch Fehlschlüsse, [Paralogismen](#) (s. d.) macht man aus der rein logischen Einheit und [Identität](#) (s. d.) des Ich eine gesonderte, einfache, unzerstörbare, numerisch identische Seelensubstanz, (KrV tr. Dial. 2. B. 1. H. (I 349 ff.—Rc 418 ff.)'
26. De ziel op zich is niks, tenzij metaforisch opgevat als werkplaats van de geest met de gereedschappen om elke geestelijke uiting te verdinglijken en ermee om te gaan zoals met materie wordt omgegaan.
27. Pythagoras zei het al: het geheel is getal, alle denken en kennis over wat dan ook begint daar. Wat meetbaar en vergelijkbaar is geeft orde, is goed; wat zonder maat is is grenzeloos, ontgaat je, is chaotisch, bedreigend.
28. De ziel is een briljante zelf-misleiding, de wereld van de ziel een wildernis van spiegels die andere spiegels weerkaatsen. Verbrijzelde spiegels waarin niet te zien is wat waarheid is en wat leugen, wat werkelijkheid is en wat illusie. Te beginnen met de waarheid en werkelijkheid van de ziel zelf.
29. Wie in de 21^e eeuw in de filosofie nog het woord ziel gebruikt bij de huidige stand van kennis en techniek houdt een reeds lang achterhaalde mythe van mens zijn, vol van mysteries in stand.
30. De ziel heeft museumkwaliteit en hoort in antiekwinkels thuis.
31. Of enkel in literatuur en in andere produkten van de verbeelding.